

Klimathotet mot barnen

2021

barnfonden
Member of **ChildFund**
Alliance

Klimatförändringar ett hårt slag för barnen

**När jordens medeltemperatur stiger ökar inte bara havsnivåerna.
Antalet barn som utsätts för våld blir också högre.**

Det finns ett tydligt samband mellan klimatförändringar och våld mot barn. Här förklarar Barnfonden sambandet – och varför vi måste hantera klimatkrisen med ett knivskarpt barnfokus.

Klimatförändringar drabbar redan utsatta värst. Och barnen är de allra mest sårbara. I den här rapporten presenterar vi kopplingen mellan klimatförändringar och våld mot barn. Våld som tar sig i uttryck i olika former då det kan röra sig om allt från fysiska och psykiska övergrepp till barnäktenskap och könsstympning till barnarbete.

Ta reda på
mer: **Investigating
the link between
climate change and
violence against
children.**

[Klicka här](#)

Följderna av ett föränderligt klimat påfrestar såväl individer som samhällen. Påfrestande som leder till våld. Det är inte klimatförändringar i sig som gör att barnen utsätts för mer våld, men dess effekter gör det. Översvämningar och torka leder till missväxt och minskad möjlighet till försörjning. Barn tvingas arbeta och bidra till familjens försörjning istället för att gå i skolan. Flickor tvingas gå och hämta vatten på platser där de riskerar att utsättas för övergrepp. Barn gifts bort när föräldrar inte har råd med mat och utbildning.

Barnfondens litteraturgenomgång om klimatförändringarnas inverkan på våld mot barn finns nu att läsa på hemsidan. Den rapporten är en del av ett växande underlag i syfte att höja den här frågan.

Våld mot barn innefattar alla typer av fysisk och/eller emotionell misshandel, sexuella övergrepp, försummelse, vårdslöshet och kommersiell eller annan exploatering, vilket resulterar i faktisk eller potentiell skada på barnets hälsa, överlevnad, utveckling eller värdighet i samband med ett förhållande eller ansvar, förtroende eller makt.

WHO definition
Våld mot barn

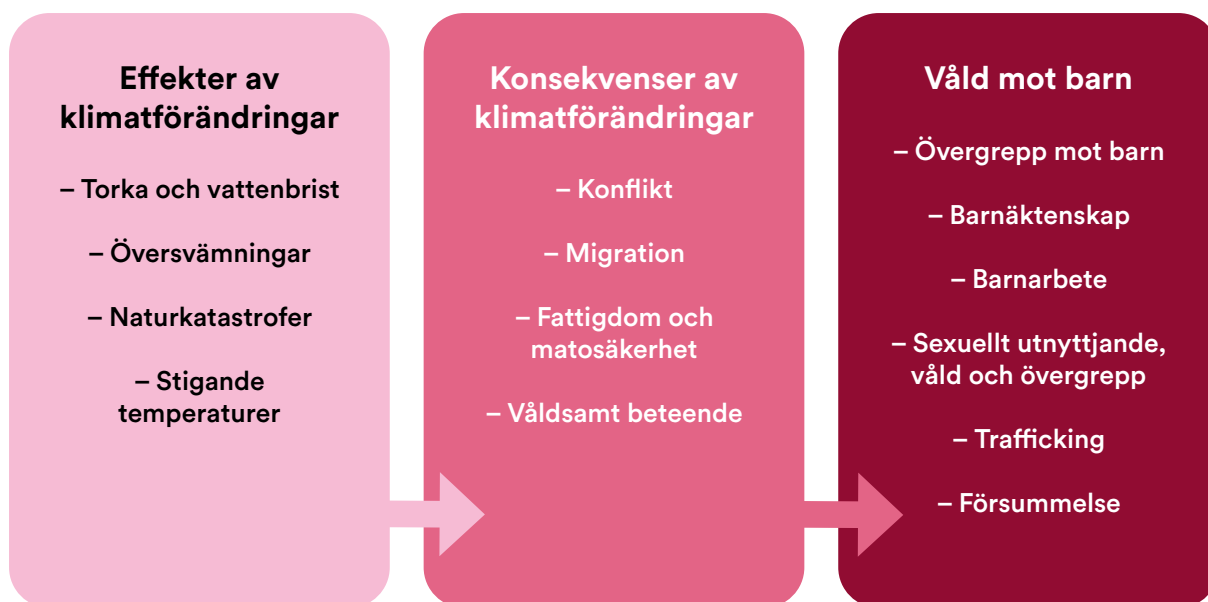
”Alltför få pratar om dessa två teman tillsammans. För oss som dagligen möter och arbetar med barn och familjer som lever i extrem utsatthet och i områden som drabbas hårt av klimatförändringarna så är sambandet mellan klimatförändringarnas effekter och våld mot barn en vanlig observation.”

– **Martina Hibell, generalsekreterare Barnfonden**

Barnfonden hoppas att denna rapport kommer att sporra mer forskning och bättre mätningar som länkar ihop klimatförändringarna med våld mot barn så att de i större utsträckning undersöks tillsammans.

”För Barnfonden är dessa kopplingar redan tillräckligt tydliga för oss att agera och säkerställa att vårt arbete för att stoppa våld mot barn är integrerat med ett tydligt klimatperspektiv.”

– **Martina Hibell, generalsekreterare Barnfonden**

Klimatperspektivet nödvändigt för att stoppa våld mot barn

Barnfonden arbetar i Afrika, Asien och Latinamerika och på alla platser där vi är verksamma kan vi se hur barns rätt till trygghet och skydd äventyras som en följd av klimatförändringar. Detta är inte enbart ett mönster vid klimatkatastrofer som översvämningar, starka vindar och torka, utan även vid miljöförstöring och förändringar som sker över tid.

Våld mot barn är inte ett isolerat problem. Det förvånar oss på Barnfonden att det väldigt sällan görs en koppling mellan våld mot barn och klimatförändringar. För oss är sambandet tydligt och utan klimatperspektivet i främsta led kan vi inte stoppa våld mot barn. Vi vill tydliggöra den här kopplingen och vilka konsekvenser vi ser på sikt om vi inte inkluderar klimatfrågan högt på agendan i vårt utvecklingsarbete för barns bästa.

”Klimatförändringar har en påverkan på 15 av barnkonventionens 54 rättigheter. Och detta är en konvention som Sverige har åtagit sig att införliva. Trots detta lyfts inte kopplingen mellan barns rättigheter och klimatförändringar tillräckligt. Vi kan inte vänta. Effekterna märks redan nu och barn över hela världen drabbas hårt. För varje dag som inget görs blir konsekvenserna allt mer förödande. Barnfonden väljer att lyfta detta för att vi vet att så mycket mer kan göras – både för att stoppa klimatförändringar och för att minska effekterna för barn i världens mest utsatta länder.”

– Martina Hibell, generalsekreterare Barnfonden

Barnen drabbas värst både nu och i framtiden

Under de senaste 30 åren har Barnfonden arbetat i utsatta områden i Afrika, Asien och Latinamerika. Våra observationer från samhällen där vi verkar tillsammans med de rapporter vi tittat på är tydliga: Om vi inte agerar kraftfullt nu kommer konsekvenserna till följd av klimatförändringarna bli ännu tydligare, allvarigare och svårare att få bukt med. Det är barnen som påverkas mest nu – och det är barnen som kommer att bli lidande i framtiden. Svält, undernäring, diarrésjukdomar och malaria förvärras av klimatförändringar och det gör även våld mot barn.

Enligt Världshälsoorganisationen (2020) upplever omkring en miljard barn mellan 2 och 17 år varje år fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld. Covid-19 har visats sig bidra till stor stress för både vårdnadshavare och barn, något som i sin tur har lett till ökat våld och ökad psykisk ohälsa. På samma sätt skapar klimatförändringar en ökad stress. Likt situationen med Covid-19 upplever fler familjer ekonomisk stress, särskilt på grund av missväxt till följd av stigande temperaturer, torka, översvämning och extremväder. Att detta leder till ökat våld mot barn är oundvikligt. Rädslan för hur detta kan påverka barn har fått Barnfonden att granska frågan ytterligare. En nyligen publicerad rapport (klicka här) visar att det finns mängder rapporter och studier på att klimatförändringar, bland annat, leder till ökade fall av torka, vattenbrist, översvämningar, naturkatastrofer och stigande havsnivå. Dessa händelser påverkar migration, konflikter, fattigdom, matosäkerhet, psykisk hälsa och stress. Detta påverkar i sin tur olika former av våld mot barn, såsom barnarbeten, barnnäktenskap, sexuella övergrepp, fysiskt våld, könsrelaterat våld, försummelse och trafficking.

Det sker framsteg och klimatfrågan är inte längre betraktad som ett isolerat miljöproblem, utan tangerar många andra områden. Däremot saknar vi som barnrättsorganisation ofta barnperspektivet i beslutsfattande liksom i forskning, och kopplingen mellan klimatförändringar och våld mot barn lyfts allt för sällan fram. Både organisationer och makthavare måste börja titta mer på frågor om klimatförändringar och våld mot barn tillsammans och inte som från varandra isolerade företeelser.

Varför fokus på barnen?

År 2015 var 30 procent av världens befolkning under 18 år, alltså 2,2 miljarder barn.¹ Den här siffran ökar till cirka 50 procent i låginkomstländer². Det finns 33 länder med en medianålder på 18 år eller yngre – alla i klimat känsliga låginkomstländer och en majoritet av dem i Afrika. Globalt finns det nästan dubbelt så många barn under 15 år som det finns vuxna över 60.³ Trots detta är barns röster sällan hörda i beslutsfattande forum där just barnens framtid formas. Dessa barn växer upp för att möta konsekvenserna av klimatförändringarna.⁴

Barn är bland de mest sårbara för klimatförändringarnas och därför ska också barnperspektivet hela tiden finnas med när vi agerar för att lösa problemen. Risker att tvingas fly på grund av en katastrof har fördubblats sedan 1970.⁵ De senaste 20 åren har vi sett en förvånansvärt stor ökning i antal klimatkatastrofer, enligt FN.⁶ Klimatförändringarna förväntas också förvärra förekomsten av de fem

1. UNDESA 2015 i Child Rights Now, Realising Children's Rights in a Changing Climate.

2. UNICEF, i Child Rights Now, Realising Children's Rights in a Changing Climate.

3. UNDESA 2015 i Child Rights Now, Realising Children's Rights in a Changing Climate.

4. UNICEF, 2020. Child Rights at Risk: The case for joint action on climate change.. Innocenti: UNICEF Office of Research Innocenti.

5. Serragli, . D. A., Ferreira, H. S. & Robinson, N. A., 2019. Climate-Induced Migration and Resilient Cities: a New Urban Agenda for Sustainable Development. Sequência (Florianópolis), 40(83).

6. UN News, UN Office on Disaster Risk Reduction, 2020.

mest vanliga dödsorsakerna bland barn under fem. Samtidigt är barnen de som är minst ansvariga för klimatförändringarna men de kommer att få känna av effekterna av dem allra mest.⁷ Hur regeringar, myndigheter och hela samhällen planerar för att möta effekterna av klimatförändringarna genom policyer och konkreta åtgärder idag kommer att ha stor påverkan på barnens framtid.

Förödande effekter spär på riskerna för de mest utsatta

Problemen Barnfonden ser till följd av miljöförstöring och klimatförändringar är både allvarliga och akuta. Förhöjda havsnivåer leder bland annat till ökad risk för katastrofala översvämningar och människor tvingas fly när områden blir obeboeliga. Förändrade väderförhållanden vad gäller både regn och temperatur rubbar jordbruket. Erosion och saltvatteninträngning i grundvattnet blir vanligare till följd av förhöjd havsnivå. Det leder i sin tur till obrukbar jord och att tillgången till drickbart färskvatten minskar. Klimatförändringar bidrar också till ökenspridning som gör redan torrare områden ännu torrare och odlingsmark bli obrukbar.

Den globala havsnivån kommer att stiga under flera hundra år, även om växthusgasutsläppen minskar drastiskt redan under detta sekel. Vissa uppskattningar visar att år 2100 kan områden där det idag bor 200 miljoner människor permanent ligga under högvattennivån.⁸

FN:s klimatpanel IPCC (2019) gör bedömningen att den globala havsnivån kan stiga flera meter ytterligare till år 2300 men osäkerheterna är stora och vi måste därför anpassa samhällen för stigande havsnivåer under lång tid framöver.

I spåren av klimatförändringarna ser vi hur förändrade temperaturer påverkar matproduktion och hur extremväder resulterar i förödelse och dödsfall. Effekterna av klimatförändringarna når långt och brett.⁹ Den största globala temperaturökningen har varit de senaste 35 åren, med de sex varmaste åren från 2014 och fram. År 2016 hade den högsta uppmätta medeltemperaturen och 2019 den näst högsta¹⁰.

State of the Climate 2018 visar ökade effekter av klimatförändringarna. | World Meteorological Organization (wmo.int)

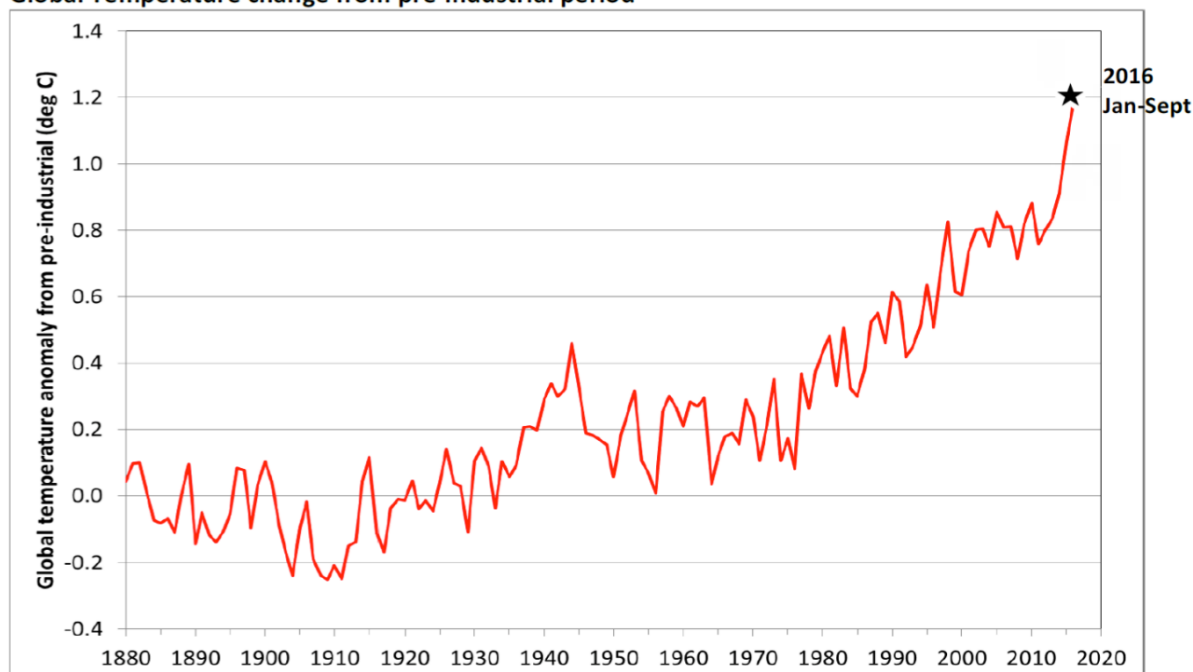
7. Children in a changing climate, Realising Children's Rights in a Changing Climate.

8. Flooded Future: Global vulnerability to sea level rise worse than previously understood | Climate Central.

9. UN, 2020. Climate Change. <https://www.un.org/en/sections/issues-depth/climate-change/>

10. NOAA, 2020. 2019 was 2nd hottest year on record for Earth say NOAA, NASA.

Global Temperature change from pre-industrial period

From the WMO provisional Statement on the Status of the Global Climate in 2016, a graph showing global temperature change from the pre-industrial period. (Data: NOAA, NASA, UK Met Office/Climatic Research Unit).

Spåren är tydliga

I klimatförändringarna ser vi bland annat:

- Land och infrastruktur som försvinner eller förstörs
- En ökning av cykloner, översvämningar och torka
- Negativ inverkan på självförsörjande jordbruk och kustfiske
- Marina ekosystem som försvinner eller förstörs
- Spridning av sjukdomar och infektioner¹¹

Detta är konsekvenser som hotar ekonomin, vattenförsörjning, jordbruksresurser, ekosystem, hälsa och skogsbruk.¹² När jordbruk inte längre är en hållbar inkomstkälla väljer familjer ofta att migrera till städer. Detta leder vidare till en snabb urbanisering, ökad fattigdom och hemlöshet som hotar både fred och säkerhet. Det kan också påverka barns rätt till trygghet och skydd och livet i en snabbt växande storstad kan medföra många svåra utmaningar.

Ibland tvingas familjer bort från sina hem för att fly till andra länder när de inte längre kan leva av marken de odlar. I ett land som Bangladesh har Världsbanken varnat för att människor som tvingas fly eller flytta på grund av klimatförändringar kan uppnå 13,3 miljoner människor år 2050.¹³ Enligt Internationella Organisationen för Migrations (IOM) beräkningar kommer det år 2050 att finnas 200 miljoner miljöflyktingar som har tvingats bort från sina hem permanent eller tillfälligt.¹⁴ Bara under första halvan av 2020 har katastrofer tvingat 9,8 miljoner människor från sina hem, de

11. SPREP, 2008. Factsheet: Pacific Climate Change.

12. Welge, G., 2019. Children's rights at risk- How climate change affects children's rights.

13. Antislavery.org, 2019. Climate change and modern slavery. [Online] Available at: <https://www.antislavery.org/climate-change->

14. <https://www.omvarlden.se/Intervju/intervjuer-2016/200-miljoner-pa-flykt-om-trettio-ar/>

Foto: Jake Lyell

allra flesta av dem i Indien, Bangladesh, Filippinerna, Kina och Somalia. Under 2019 såg vi nästan 2 000 katastrofer som orsakade 24,9 miljoner internflyktingar i 140 länder, tre gånger fler än de som flytt på grund av våld och konflikter.¹⁵ Med det sagt är Somalia, Syrien och Jemen länder där klimatförändringar har spelat en roll för att spä på konflikten, vilken driver miljontals människor att söka skydd i andra länder.

Ekonomiska svårigheter är oundvikliga: minskade skördar har en enormt stor inverkan på ekonomi, hälsa och välmående och på barns utbildning. När föräldrar inte har råd med mat för dagen är barnens skolgång – i synnerhet flickornas – ofta något som föräldrar känner sig tvungna att prioritera bort.

Utöver detta finns risken för vektorburna sjukdomar som denguefeber, zika, malaria och pandemier.¹⁶ Forskare är ännu inte säkra på i vilken utsträckning insektsburna sjukdomar kommer att öka till följd av miljöförstöring och klimatförändringar och vi vet inte vilka pandemier som väntar oss i framtiden. Vad vi vet är att barn – särskilt de som är undernärda – är särskilt mottagliga och sårbara.

Det vi kan se i tabellen nedan är den drastiska ökningen under de senast fyra decennierna av antalet naturkatastrofer (74 procent), ekonomiska förluster (83 procent) och antal drabbade (33 procent), medan antal dödsfall enbart ökat med 3 procent. Det här kan härledas till att de satsningar som har gjorts på att bygga motståndskraft mot exempelvis översvämningar och extrema vindar har varit framgångsrika i att minska antalet dödsfall, även om de ekonomiska förlusterna inte tappar.¹⁷ Vi ser att detta är ett (av många) incitament att trycka på vikten av att agera i tid, för att lindra de negativa effekterna av klimatförändringarna i så stor utsträckning som möjligt. Vi vet att översvämningarna och torkan kommer, och vill göra allt vi kan för att barn ska drabbas så lite som möjligt.

	1980–1999	2000–2019
Antal naturkatastrofer	4 212	7348
Antal dödsfall	1,19 miljoner	1,23 miljoner
Antal som påverkats	Mer än 3 miljarder	Mer än 4 miljarder
Ekonomiskt bortfall	US\$ 1,63 biljoner	US\$ 2,97 biljoner

Disaster Impacts 1980-1999 vs. 2000-2019 (UNDRR).

15. https://migrationdataportal.org/themes/environmental_migration

16. Boutin, D., 2013. Climate vulnerability, communities' resilience and child labour.

17. UNDRR, Human cost of disasters.

Torkans och hettans inverkan på våld

Globalt blir perioder av torka mer intensiva, längre och de täcker större områden. Torka är oftast ett långsamt pågående fenomen men de kan också komma snabbt i samband med extrem värme.¹⁸

Torka leder till minskad jordbruksproduktion som i sin tur skapar mindre inkomst och säkerhet till hushållen.¹⁹ Torka leder till ökade matpriser, boskap dör och skördar går förlorade.²⁰ Enligt rapporten *Global Warming and Violent Behaviour*²¹, kan den snabba globala temperaturökningen öka våldsamt beteende.

Studien visar att undernäring – både prenatal och hos små barn – kan bidra till antisocialt beteende, aggression och våld. Rapporten lyfter att: “När hundratals miljoner människor väntas bli påverkade av klimatrelaterad matosäkerhet ska vi inte underskatta omfattningen av hur undernäringen påverkar ett aggressivt beteende.” Dessutom kan vi se att kvinnor och flickor i områden som ofta drabbas av torka generellt har mindre makt och möjlighet att påverka än pojkar och män. Ojämlikheterna förstärks under perioder av torka.²²

Vi kan i olika rapporter och genom egna observationer se exempel en ökning i barnäktenskap och barnarbete och olika övergrepp mot barn som en följd av den ökade stressen och utsattheten som torkan medför.²³

Vattenbrist till följd av torka är bara i sig ett allvarligt hot mot barn. Många tvingas tillbringa lång tid varje dag för att hämta vatten till sin familj. Detta gör att barn, oftast flickor, missar skolan och de exponeras också för risk för sexuella övergrepp när de går långa sträckor, ofta ensamma, för att hämta vatten. En ökad vattenbrist leder till allvarliga risker för barns hälsa inte bara för att kvalitén på dricksvattnet blir sämre, utan också för att det inte räcker till för att sköta hygien i hemmet, i skolan och på sjukhus, eller för att ha tillräckliga avloppssystem. Unicef uppskattar att år 2025 kommer hälften av jordens befolkning att leva i områden med risk för allvarlig vattenbrist, och år 2040 kommer ett av fyra barn i världen att leva i områden svår vattenproblematik.²⁴

Våld i spår av klimatkatastrofer

Enligt en rapport från *Joining Forces Coalition to End Violence Against Children* är barn, särskilt flickor, hårdast drabbade av naturkatastrofer på grund av psykisk, fysisk och sociala sårbarhet. Många barn drabbas av chock vid katastrofer. Barn drabbas också dubbelt vid naturkatastrofer. Både vid själva katastrofen då de har sämre chanser än vuxna att fly eller hantera situationen. Detta gäller i synnerhet små barn. Vidare drabbas barnen hårdast även efter katastrofen på grund av separation från sin familj eller sina hem.²⁵

18. UNICEF, 2017. Thirsting for a Future: Water and children in a changing climate

19. Epstein, A. et al., 2020. Drought and intimate partner violence towards women in 19 countries in sub-Saharan Africa during 2011-2018: A population-based study. *PLoS Med*, 17(3).

20. Save the Children, 2019. THREE IN FOUR CHILDREN IN PUNTLAND FACE ACUTE FOOD SHORTAGES, WARNS SAVE THE CHILDREN.

21. *Global Warming and Violent Behavior* – Association for Psychological Science – APS.

22. Action Aid, 2017. Why drought puts women at greater risk of violence.

23. Barnfonden, 2021. Exploring the link between Climate Change and Violence Against Children.

24. Water scarcity | UNICEF.

25. *The Global Climate Crisis: A Child Rights Crisis*, 2019.

Ungefär 503 miljoner barn lever i områden med extremt hög risk för översvämning på grund av stormar, förhöjd havsnivå, cykloner och orkaner.²⁶ Antalet naturkatastrofer som sker till följd av klimatförändringarna har mer än fördubblats de senaste två decennierna.²⁷ Vattenburna sjukdomar ökar risken att flickor slutar skolan och tvingas in i trafficking, barnäktenskap och sexuell exploatering.²⁸

En familj kan förlora sin inkomst och möjlighet att försörja sig när en katastrof slår till. Detta kan i sin tur leda till att barn tvingas till arbete. Klimatrelaterade katastrofer skapar stress och trauma, speciellt för barn som får uppleva hur deras föräldrar blir stressade. Barn som separeras från sina föräldrar eller andra vårdnadshavare i samband med en katastrof är särskilt sårbara för exploatering, utnyttjande och försummelse.²⁹

Stigande hav tvingar människor på flykt

Klimatförändringarnas effekter och hur dessa påverkar barn kan vara direkta och indirekta. Våld mot barn ses ofta som en effekt i andra eller tredje hand, orsakad av faktorer som har förvärrats till följd av klimatförändringarna.

”Vi måste se till vilka problem som ligger till grund istället för att bara agera på och behandla symptom eller effekter. Att gå till roten och börja där är nyckeln i alla våra projekt.”

– **Martina Hibell, generalsekreterare för Barnfonden**

Av de 79,5 miljoner som var på flykt i slutet av 2019, var 30–34 miljoner barn. Tiotusentals av dem ensamma.³⁰ 50–250 miljoner människor kan komma att tvingas lämna sina hem och områden år 2050³¹. Utöver detta riskerar 50 miljoner människor att behöva fly på grund av torka eller andra konsekvenser av klimatförändringarna.³²

Våld mot barn ökar i takt med klimatförändringarnas framfart

Skadligt barnarbete är en form av våld mot barn. Omkring 152 miljoner barn (hälften av dem under 11 år) runt om i världen arbetar, varav 73 miljoner med ett arbete som betraktas som skadligt.³³ Familjer som försörjer sig på jordbruk är särskilt sårbara för klimatförändringar. Om familjen plötsligt förlorar sin inkomst, till exempel på grund av torka eller översvämning, exponeras barnen för en stor risk. Många barn tvingas bidra till hushållsförsörjningen genom att arbeta.³⁴

26. UNICEF, 2019. FACT SHEET: ‘The climate crisis is a child rights crisis’.

27. Serragli, D. A., Ferreira, H. S. & Robinson, N. A., 2019. Climate-Induced Migration and Resilient Cities: a New Urban Agenda for Sustainable Development. Sequência (Florianópolis), 40(83).

28. UNICEF, 2019. FACT SHEET: ‘The climate crisis is a child rights crisis’.

29. Kousky, C., 2016. Impacts of Natural Disasters on Children. The Future of Children, 26(1), pp. 73-92.

30. UNHCR, 2020. 1 per cent of humanity displaced: UNHCR Global Trends report.

31. FAO, 2017. Migration and Agriculture FAO, 2017. Migration and Agriculture.

32. Levy, B. S., Sidel, V. W. & Patz, J. A., 2017. Climate Change and Collective Violence.

33. ILO, 2017. Forced labour, modern slavery and human trafficking.

34. Boutin, D., 2013. Climate vulnerability, communities’ resilience and child labour. Revue d’économie politique, 124(4), pp. 625-638.

Barnäktenskap är ytterligare en form av våld mot barn. Något vi ser ske på många håll i världen. Det finns en tydlig koppling mellan förflyttning eller flykt och barnäktenskap. Svårigheter att försörja sig och torka leder både till migration och ger samtidigt bränsle till barnäktenskap.³⁵ Enligt en studie från Human Rights Watch hade familjer i Sydostasien som påverkats av översvämning, cykloner och floderosion svårt att klara sin försörjning och ett sätt att hantera situationen var att minska familjens storlek genom att arrangera barnäktenskap.³⁶

”När inkomsten i ett hushåll knappt kan täcka kostnaderna för sju personer och det är åtta i familjen, vad gör du? I många av de områden där vi arbetar är, när katastrofen slår till och slår ut hela jordbruket, en lösning att gifta bort en dotter. Flickans familj får inte bara en hemgift utan också en mun mindre att mätta. Fruktsvärda dilemman som dessa är verkligheten för föräldrar som lever i extrem fattigdom, utan besparingar eller trygghetssystem, när skörden uteblir och med många i familjen att försörja.”

– Martina Hibell, generalsekreterare på Barnfonden

Experter har också identifierat en länk mellan klimatförändringar och trafficking.³⁷ När familjer tvingas lämna sina hem för att hitta mat, vatten och försörjning för sin överlevnad är barn exponerade för fysiskt våld och trafficking.³⁸

Även sexuella övergrepp ökar till följd av klimatförändringar. Att förgripa sig på ett barn kan vara ett sätt att få kontroll och utnyttja makt, vilket sker i ännu högre utsträckning i situationer när hela familjer är såbara till följd av en katastrof och kontrollförlusten stor.³⁹ Det finns också en högre sannolikhet att kvinnor och flickor blir offer för våld i hemmet under humanitära kriser.⁴⁰

400 000 dör varje år på grund av klimatförändringar

De enorma utmaningarna vi ser ligger inte långt bort. Effekterna av klimatförändringarna sker här och nu världen över. Mer än 400 000 dödsfall är relaterade till klimatförändringarna varje år och drabbar främst fattiga och redan sårbara.⁴¹

De klimatförändringar vi ser hotar att underminera de framsteg som redan har gjorts för fattigdomsbekämpningen. Världens ledare måste tillsammans fatta vågade och gemensamma beslut för att stödja samhällen, så att de i sin tur kan anpassa sig till klimatförändringarna. Detta måste göras parallellt med att vi minskar utsläppen av växthusgaser för att minska framtida katastrofer.

”Trots att forskare varnat för en global pandemi långt innan världen blev bekant med Covid-19, var vi förvånansvärd oförberedda när det väl hände. Vi frågar oss hur det kunde hända och varför vi inte gjorde mer för att förbereda. Det är samma med klimatförändringar. Barnfondens roll är att arbeta med lokala myndigheter, institutioner och hela områden – där

35. UNICEF, 2020. Child Rights at Risk: The case for joint action on climate change.. Innocenti: UNICEF Office of Research Innocenti.

36. Nusrat, N., 2019. Children Risk Early Marriage: Climate Change one of the Factors.

37. O'Day, C., 2018. How Climate Change Can Make More Children Vulnerable to Human Trafficking.

38. Save the Children, 2020. 10 Things to Know About the Locust Plague.

39. Bancroft, P., 2018. Making the Connections between Climate Change and Sexual and Relationship Violence.

40. Khan Foundation & ARROW, 2015. A Scoping Study. Women's Sexual & Reproductive Health and Rights (SRHR) and Climate Change: What is the Connection?, Dhaka, Bangladesh: Abdul Momen Khan Memorial Foundation (Khan Foundation).

41. Children in a changing climate coalition, Realising Children's Rights in a changing climate.

barn involveras – för att hjälpa dem att tänka framåt och vara förberedda. Och att utbilda och motivera dem att se komplexiteten i klimatfrågan. På så sätt kan de skicka ett tydligt meddelande till makthavare: ni måste agera, nu!”

– Shona Jennings, programchef Barnfonden

Barnen är inga passiva offer i klimatets spår

Enligt barnkonventionen har barn rätt att delta i beslut som rör dem. Det är därför grundläggande att barn aktivt deltar och bidrar till planering och implementering av utvecklingsarbete på lokal, nationell och internationell nivå. Redan i Rio-deklarationen om miljö och utveckling (1992) erkände regeringar genom Agenda 21 (handlingsplanen för hållbar utveckling) sitt ansvar för barn och framtida generationer. I Sendairamverket för katastrofriskreducering 2015–2030 (2015) uppmanades regeringar och beslutsfattare att inkludera barn och unga i arbetet med riskreducering, och att erkänna vikten av barns och ungas roll för att lyckas bygga motståndskraft. Vikten av barns och ungas delaktighet formuleras också i Parisavtalet (Rio Principle 21):

“The creativity, ideals and courage of the youth of the world should be mobilized to forge a global partnership in order to achieve sustainable development and ensure a better future for all.”

Även om barn och unga är bland de mest sårbara för klimatförändringarna är de inga passiva offer. De är tvärtom viktiga förändringsaktörer som kan påverka på många nivåer. Det ser vi tydligt nu när barn och unga drar ett tungt lass för att skapa debatt och förändring i hur vi ser på allvaret med klimatkrisen. Barn och unga kan själva bidra till att skapa samhällen som är motståndskraftiga och anpassade för klimatförändringar. De kan sprida kunskap om både effekter och vad vi alla kan göra för att förändra. De kan i allra högsta grad själva bidra till att identifiera riskerna de utsätts för, vilka behov och vilken kapacitet de har. Att involvera barn bidrar till en mer effektiv och mer hållbar utveckling och större påverkan, särskilt på lokal nivå.

Inom Barnfonden har vi under våra 30 år ständigt fått kvitto på att det lönar sig att arbeta på just det här sättet – inte bara för barn utan också med barn. Inom alla sektorer där barn och unga är engagerade i riskreduktion och i att stärka motståndskraften ser vi hur hela samhällen drar nytta av en ökad förståelse för, och anpassning till, klimatförändringarnas effekter. När vi inkluderar barn och unga är det viktigt att vi är medvetna om att barn eller unga inte är en homogen grupp, utan att deras erfarenheter, behov och kapacitet varierar precis som mellan vuxna.

I Barnfondens klimatprojekt i Indien, Kambodja, Etiopien och Bolivia arbetar vi med utbildning i frågor som rör miljöförstöring och klimatförändringar. Parallellt arbetar vi med mer konkreta åtgärder som att tillsammans med skolpersonal ta fram en plan för katastrofreducering på alla nivåer. Det kan också handla om att barn lär sig om klimatsmart odling. Kunskap som de sedan tar vidare hem till sina föräldrar. När barnen lär sig mer om klimatförändringarnas effekter blir de samtidigt stärkta i att lyfta sina idéer och tankar direkt till makthavare. När det kommer till barns rätt till trygghet och skydd ser ofta barn och unga problem som många vuxna inte lägger märke till. Vuxna – hemma, i skolan, myndigheter på lokala och nationell nivå – måste fråga och genuint lyssna på vad barn och unga har att säga.

Även om vi inte lägger ansvaret på barn och unga att lösa de här problemen, behöver vi inkludera dem både för att nå bästa resultat och för att inte kränka deras rättigheter ytterligare. De behöver veta att deras idéer och åsikter tas på allvar och att deras behov och kapacitet inte negligeras. Vuxna måste se till att barns rättigheter efterlevs och att barn har tillgång till information som de kan ta

Foto: Jake Lyell

till sig. Det är också vuxnas ansvar att se till att barn har tillgång till, och att de kan delta i, trygga beslutsfattande forum. Barn har rätt att vara i fokus när beslut ska fattas i frågor som rör dem och som påverkar deras framtid. Klimatförändringar är en sådan fråga. I allra högsta grad.⁴²

Utmaningen är glasklar. Våra barns framtid står på spel. När vi står öga mot öga mot de oundvikliga effekter vi ser till följd av klimatförändringarna måste vi agera utifrån ett barnrättsperspektiv.

- Vi behöver fokusera särskilt på alla de risker som barn möter till följd av klimatförändringar – i alla led och alla skeden av deras uppväxt. Vi behöver säkerställa att barnens behov är tillgodosedda och att de har kapacitet att möta den förändring deras närområde riskerar att utsättas för. Vi behöver också stärka barnens röster och öka deras inflytande.

Så här arbetar Barnfonden

- Barn har rätt till trygghet och god hälsa, även i ett föränderligt klimat. Barns rättigheter integreras i alla Barnfondens insatser världen över. För att vi ska lyckas lägger vi stort fokus på förebyggande insatser där samhällen och alla invånare – barn, unga och vuxna – blir bättre rustade för klimatförändringarna och dess effekter.
- Barnfonden hjälper barn och unga att förstå orsaken och följderna av klimatförändringar. Vi arbetar också för att deras idéer och förväntningar ska vara med i processer där beslut fattas som rör deras framtid. Vi stöttar och skapar förutsättningar för barn och unga att själva bli förändringsaktörer i sina skolor, familjer, samhällen – och ännu bredare.
- För att barns rättigheter ska tillvaratas och för att barn ska känna trygghet, riktar vi särskilt fokus på hur barns rätt till trygghet och skydd påverkas av klimatförändringar och miljöförstöring. Vi arbetar på alla nivåer i ett samhälle för att identifiera risker och arbeta fram strategier för att både förebygga och lindra effekter av klimatförändringar:
 - Vi stödjer klimatsmart jordbruk och teknologi; vatten, sanitet och hygien; trädplantering, jord- och skogsbruk, och hållbara urbana miljöer.

42. Children in a Changing Climate. Realising Children's Rights in a changing climate.

- Vi stärker samhällets motståndskraft genom att förbättra deras förmåga att erbjuda hälso- och sjukvård, tak över huvudet, mat, utbildning och trygghet för alla barn även i de svåraste av tider. Vi arbetar också med skolor så att de är säkra vid översvämningar eller andra naturkatastrofer och vi utbildar barn och vårdnadshavare i klimatsmart odling där de bland annat lär sig vad och hur de kan odla för att det bättre ska klara både torka och översvämningar.
- Vi utvecklar planer för så kallad katastrofriskreducering tillsammans med barn, familjer och skolor och säker ställer att lokala, regionala och nationella planer alltid inkluderar barnen.
- Vi stöttar arbetet med att integrera barns rätt till trygghet och skydd i strategier för att bemöta och förebygga klimatrelaterade katastrofer. Räddningspersonal ska kunna agera effektivt för att skydda barn när en humanitär katastrof slår till.
- Vi ser hur delar av samhällets invånare förbises och diskrimineras. Detta gäller inte enbart barn utan även kvinnor, flickor och hbtqi-personer, människor med funktionsvariationer, etniska minoriteter och urfolk. Vi arbetar ständigt för att vara inkluderande och genom att kämpa för rättvisa och jämlikhet.
- Vi är medvetna om den förödande inverkan Covid-19 har haft på otaliga familjer. Samtidigt som vi svarar på barns behov under krisen försöker vi rusta för framtiden. Med det menar vi att lösningarna som vi arbetar fram, tillsammans med barn och unga lokalt, är hållbara, socialt anpassningsbara och kapacitetsstärkande. Vi tar vara på tillfället att bygga motståndskraftiga områden och individer.
- För att säkerställa barns rätt till trygghet och skydd grundar sig vårt arbete på Världshälsoorganisationens (WHO) metod INSPIRE, som utgår från holistiska strategier för att stoppa våld mot barn. Vi ser därför att det är nödvändigt att angripa frågan om våld mot barn och klimatförändringar på många olika nivåer och inkludera faktorer som normer, värderingar, utbildning, livsfärdigheter, ekonomi och implementering av lagar.
- Vi anser att varje enskilt land idag har en skyldighet att minska sina utsläpp av växthusgaser. Som barnrättsorganisation och medlem i det globala nätverket, ChildFund Alliance, tänker vi på hur vi kan minska vårt ekologiska fotavtryck.

barnfonden
Member of ChildFund
Alliance